Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
J. RICHARD DE LA TOUR
fremsat den 2. juli 2026 [1]

Sag C-300/25 [Duftošek] [i]

SQ
mod
YR

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Nejvyšší soud (øverste domstol, Den Tjekkiske Republik))

»Præjudiciel forelæggelse – et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – forordning (EU) 2016/1103 – kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller – artikel 1, stk. 1, første afsnit, og artikel 1, stk. 2, litra g) – artikel 3, stk. 1, litra a) – begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« – ægtefæller, som har valgt formueordningen med særeje – fast ejendom, som alene er erhvervet i sameje af disse ægtefæller i løbet af deres ægteskab – søgsmål vedrørende opløsning og fordeling af dette sameje indledt efter skilsmisse«

I. Indledning

1. To ægtefæller med bopæl i Den Tjekkiske Republik, som har valgt en viljesbestemt formueordning med særeje, har i sameje erhvervet fast ejendom i Frankrig. Efter deres skilsmisse har den ene ægtefælle anlagt sag ved en tjekkisk domstol med påstand om opløsning og fordeling af dette sameje på grundlag af de almindelige retsregler i Tjekkiet.

2. Nejvyšší soud (øverste domstol, Den Tjekkiske Republik), som er den forelæggende ret, skal tage stilling til den internationale kompetence for den domstol, ved hvilken sagen er anlagt. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt forbindelsen mellem tvisten og ægteskabet påvirker svaret på, om sagen falder ind under anvendelsesområdet for forordning (EU) 2016/1103 [2], hvori begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« er defineret, eller forordning (EU) nr. 1215/2012 [3], fordi ægtefællerne har valgt en ordning i deres ægteskab, der ikke regulerer deres indbyrdes formueforhold, og fordi den omstændighed, at der foreligger et sameje, ikke afhænger af, om deres ægteskab består.

[1] – Originalsprog: fransk.

[i] Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

[2] – Rådets forordning af 24.6.2016 om indførelse af et forstærket samarbejde på området for kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller (EUT 2016, L 183, s. 1).

[3] – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) af 12.12.2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1) (herefter »Bruxelles Ia-forordningen«).

3. Denne anmodning om fortolkning af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« er den første af sin slags henset til for det første Domstolens praksis på det civil- og handelsretlige område fra tiden før forordning 2016/1103, som finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller, og for det andet EU-lovgivers deraf følgende valg.

4. Problemstillingen fremgår umiddelbart, eftersom denne forordnings anvendelsesområde ikke omfatter spørgsmålene om »arten af tinglige rettigheder over et formuegode« [4], de kompetente retter i sager om rettigheder over fast ejendom i henhold til Bruxelles Ia-forordningens artikel 24, nr. 1), udelukkende er retterne i den medlemsstat, på hvis område ejendommen er beliggende, og det omhandlede sameje reguleres af sådanne rettigheder. Der er tydeligvis tale om to poler, der trækker i hver sin retning, nemlig lovgivningen om formueforholdet mellem ægtefæller og den stedlige lovgivning om ejendomsrettigheder.

5. Domstolen får således lejlighed til præcist at definere, hvad der henhører under de formueretlige forbindelser mellem ægtefæller i sammenhæng med ægteskabet eller dettes opløsning inden for en meget hyppigt forekommende faktuel ramme for så vidt angår fast ejendom erhvervet i sameje af ægtefæller, som har særeje. Opgaven er kompleks, for så vidt som denne definition bør samordnes med den definition, der er udledt af Domstolens praksis på området for rettigheder over fast ejendom, som indrammer anvendelsesområdet for Bruxelles Ia-forordningen og forordning (EU) nr. 650/2012 [5]. Endvidere må der udvises agtpågivenhed som følge af den virkning, som afgrænsningen af anvendelsesområdet for forordning 2016/1103 får for andre typer sameje, der kan forekomme mellem nuværende eller tidligere ægtefæller, alt efter det tidspunkt, hvor samejet i givet fald opløses (under ægteskabet eller efter dettes opløsning), og for tredjeparters rettigheder.

6. Da grænserne for begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« skal undersøges i lyset af den definition heraf, der fremgår af artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103, og den undtagelse, der er fastsat i samme forordnings artikel 1, stk. 2, litra g), vil jeg gøre rede for, hvorfor det er min opfattelse,

– at dette begreb dækker de formueretlige forbindelser mellem ægtefællerne, der ligger inden for rammerne af et sameje, som ikke er reguleret af den af ægtefællerne valgte viljesbestemte formueordning, og

– at tvisten om fordeling og opløsning af et sameje af fast ejendom ikke vedrører arten af de tinglige rettigheder over denne ejendom i denne forordnings forstand.

[4] – Jf. artikel 1, stk. 2, litra g), i forordning 2016/1103.

[5] – Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 4.7.2012 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende arv, og om accept og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (EUT 2012, L 201, s. 107, berigtiget i EUT 2012, L 344, s. 3, og EUT 2013, L 60, s. 140).

II. Retsforskrifter

A. EU-retten

1. Bruxelles Ia-forordningen

7. Artikel 1 i Bruxelles Ia-forordningens kapitel I med overskriften »Anvendelsesområde og definitioner« bestemmer:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset rettens art. […]

2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

a) fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne, formueforholdet mellem ægtefæller eller mellem parterne i et forhold, der ifølge den lov, der finder anvendelse på sådanne forhold, anses for at have virkninger svarende til et ægteskabs

[…]«

8. Denne forordnings kapitel II med overskriften »Kompetence« indeholder flere afdelinger, herunder afdeling 6 med titlen »Enekompetence«. I denne afdeling er artikel 24, nr. 1), første afsnit, affattet som følger:

»Enekompetente er følgende retter i en medlemsstat uden hensyn til parternes bopæl:

1) i sager om rettigheder over fast ejendom samt om leje eller forpagtning af fast ejendom, retterne i den medlemsstat, på hvis område ejendommen er beliggende.«

2. Forordning 2016/1103

9. Følgende fremgår af 15., 18. og 52. betragtning til forordning 2016/1103:

»(15) For at opnå retssikkerhed for gifte par, hvad angår deres formuegoder, og sikre dem en vis forudsigelighed bør alle regler om formueforhold mellem ægtefæller samles i én retsakt.

[…]

(18) Denne forordnings anvendelsesområde bør omfatte alle civilretlige aspekter af formueforholdet mellem ægtefæller, både i forbindelse med den daglige forvaltning af ægtefællernes formuegoder og med bodelingen, især som følge af parrets separation eller en af ægtefællernes død. Med henblik på denne forordning bør begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« fortolkes selvstændigt og bør ikke blot omfatte de regler, som ægtefællerne ikke kan fravige, men også enhver fakultativ regel, som kan være aftalt mellem ægtefællerne i overensstemmelse med den gældende lovgivning, samt enhver fast regel vedrørende lovvalg. Det omfatter ikke alene formueordninger, som af visse nationale

retssystemer specifikt og udelukkende er udformet med henblik på ægteskab, men også alle formueretlige forhold mellem ægtefællerne og i deres forbindelser med tredjemand, som er en direkte følge af ægteskabet eller af dettes opløsning.

[…]

(52) Den lov, som skal anvendes på formueforholdet mellem ægtefæller, bør regulere formueforholdet mellem ægtefæller fra klassificeringen af en af ægtefællernes eller begge ægtefællers formuegoder i forskellige kategorier under ægteskabet og efter dets opløsning til delingen af formuegoderne. Den bør omfatte virkningerne af formueforholdet mellem ægtefællerne for et retsforhold mellem en ægtefælle og tredjemand. Den lov, som finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller, kan imidlertid kun gøres gældende af en ægtefælle over for tredjemand for at regulere sådanne virkninger, når retsforholdet mellem ægtefællen og tredjemand opstod på et tidspunkt, hvor tredjemand havde eller burde have haft kendskab til denne lov.«

10. Denne forordnings artikel 1 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Denne forordning finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller.

Den finder ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.

2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

[…]

c) underholdspligt

d) arv ved en ægtefælles død

[…]

f) retten til overdragelse eller tilpasning mellem ægtefæller i tilfælde af skilsmisse, separation eller annullation af ægteskab af rettigheder til alderspension eller invalidepension, som er optjent under ægteskabet, og som ikke har medført pensionsindtægter under ægteskabet

g) arten af tinglige rettigheder over et formuegode og

h) enhver registrering i et register af rettigheder i fast ejendom eller løsøre, herunder de lovmæssige krav til en sådan registrering, samt virkningerne af registrering eller manglende registrering af sådanne rettigheder i et register.«

11. Den nævnte forordnings artikel 3 fastsætter under overskriften »Definitioner« følgende i stk. 1:

»I denne forordning forstås ved:

a) »formueforhold mellem ægtefæller«: et sæt regler om de formueretlige forbindelser mellem ægtefællerne indbyrdes og i deres forbindelser med tredjemand som følge af ægteskab eller ægteskabets opløsning

b) »ægtepagt«: aftale mellem ægtefæller eller kommende ægtefæller om formueforholdet mellem disse ægtefæller indbyrdes

[…]«

12. Samme forordnings artikel 6 med overskriften »Kompetence i andre tilfælde« bestemmer følgende i litra b):

»Hvis ingen ret i en medlemsstat har kompetence i henhold til artikel 4 og 5, eller i andre tilfælde end dem, der er omhandlet i disse artikler, er følgende retter i medlemsstaterne kompetente til at træffe afgørelse om formueforholdet mellem ægtefæller:

[…]

b) de retter, på hvis område ægtefællerne senest havde deres sædvanlige opholdssted, for så vidt en af dem stadig er bosat dér på det tidspunkt, hvor sagen anlægges […]«

13. Artikel 21 i forordning 2016/1103 med overskriften »Kun én lov finder anvendelse« bestemmer:

»Den lov, der skal anvendes på formueforholdet mellem ægtefæller i henhold til artikel 22 eller 26, finder anvendelse på alle de formuegoder, der indgår i dette formueforhold, uanset hvor disse formuegoder befinder sig.«

14. Denne forordnings artikel 27 med overskriften »Anvendelsesområdet for den lov, der skal anvendes« bestemmer:

»Den lov, der skal anvendes på formueforholdet mellem ægtefæller i henhold til denne forordning, skal bl.a. regulere:

a) klassificeringen af en af ægtefællernes eller begge ægtefællers formuegoder i forskellige kategorier under og efter ægteskabet

b) overførsel af formuegoder fra en kategori til en anden

c) en ægtefælles hæftelse for den anden ægtefælles forpligtelser og gæld

d) en af ægtefællernes eller begge ægtefællers beføjelser, rettigheder og forpligtelser vedrørende formuegoder

e) opløsning af formueforholdet mellem ægtefællerne og deling, fordeling eller afvikling af formuegoderne

f) virkningerne af formueforholdet mellem ægtefællerne for et retsforhold mellem en ægtefælle og tredjemand og

g) den materielle gyldighed af en ægtepagt.«

B. Tjekkisk ret

15. I henhold til § 708 i zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (lov nr. 89/2012 om den civile lovbog) (herefter »den civile lovbog«) omfatter ægtefællernes formuefællesskab alt, hvad ægtefællerne ejer, der har en formueværdi, og som kan være genstand for retsforhold. Ifølge samme § 708, stk. 2, reguleres dette formuefællesskab af en ordning, som enten er lovbestemt, viljesbestemt eller fastsat ved en retsafgørelse.

16. I henhold til den civile lovbogs § 709, stk. 1, indebærer den lovbestemte formueordning, at formuefællesskabet omfatter de formuegoder, der er erhvervet af en af ægtefællerne eller begge i forening under ægteskabet, med undtagelse af sådanne goder, der udtrykkeligt er udelukket fra denne bestemmelse.

17. I henhold til denne lovbogs § 716, stk. 1, første punktum, kan ægtefællerne aftale en anden ordning for formueforholdet mellem sig end den lovbestemte formueordning.

18. Ifølge den nævnte lovbogs § 717, stk. 1, første punktum, er særeje en af mulighederne for en viljesbestemt formueordning mellem ægtefæller.

19. Ifølge samme lovbogs § 729 kan hver ægtefælle i henhold til formueordningen med særeje disponere frit over sine formuegoder uden den anden ægtefælles samtykke.

20. I den civile lovbogs § 115, stk. 1, er det bestemt, at personer, som har et fælles adkomstdokument til et formuegode, anses for samejende.

21. Denne lovbogs § 1140 fastsætter, at ingen kan tvinges til at forblive samejer, og at enhver samejer til enhver tid kan begære udskillelse af sine andele af et samejet formuegode, hvis den pågældende samejede genstand kan deles, eller at dette sameje opløses.

22. I henhold til den nævnte lovbogs § 1143 tager retten i mangel af en aftale mellem samejerne stilling til en begæring fra den ene af samejerne om opløsning af samejet. Hvis samejet opløses ved en retsafgørelse, skal retten ligeledes træffe afgørelse om de nærmere vilkår for fordelingen mellem samejerne.

III. De faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

23. Sagsøgeren, SQ, og sagsøgte, YR, indgik den 1. maj 2015 ægteskab og besluttede sig i henseende til deres indbyrdes formueretlige forbindelser for den viljesbestemte ægteskabelige formueordning med særeje [6] og for at underkaste de nævnte forbindelser tjekkisk ret.

[6] – Den tjekkiske regering har præciseret, at denne ordning adskiller sig fra den ægteskabelige formueordning, der er fastsat ved de almindelige retsregler. For så vidt angår den omstændighed, at disse retsregler, der regulerer et formuefællesskab, finder anvendelse, såfremt der ikke er valgt en viljesbestemt formueordning, jf. M. Zuklínovás kommentar til § 708 i den civile lovbog, »§ 708«, i M. Zuklínová et al., *Občanský zákoník, Komentář, Svazek II*, Wolters Kluwer, Prag, 2023.

24. Mens de var gift, erhvervede de i forening en ejendom[7] i Paris (Frankrig), hvori de ifølge SQ hver ejede en samejet halvdel[8]. I 2020 blev deres ægteskab opløst. Ægtefællernes sidste sædvanlige opholdssted var Den Tjekkiske Republik. Genstanden for tvisten mellem de tidligere ægtefæller er den samejede ejendoms opløsning og fordeling[9].

25. Ved kendelse af 26. oktober 2022 i første instans fastslog Obvodní soud pro Prahu 5 (distriktsdomstolen i Prag 5, Den Tjekkiske Republik), at sagen om opløsning og fordeling af dette sameje var omfattet af de almindelige retsregler om en sådan forbindelse og følgelig af det materielle anvendelsesområde for Bruxelles Ia-forordningen. I henhold til denne forordnings artikel 24, nr. 1), er retterne i den medlemsstat, på hvis område ejendommen er beliggende, i det foreliggende tilfælde Frankrig, enekompetente til at påkende en sådan sag.

26. Denne afgørelse, som sagsøgeren, SQ, appellerede til Městský soud v Praze (byretten i Prag, Den Tjekkiske Republik), blev underkendt af denne. Denne ret lagde til grund, at tvisten henhørte under anvendelsesområdet for forordning 2016/1103, idet begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller«, som er et selvstændigt begreb i EU-retten, omfatter enhver fakultativ regel, som kan være aftalt mellem ægtefællerne i overensstemmelse med den gældende lovgivning. Formueordningen med særeje udgør således også et formueforhold mellem ægtefæller i denne forordnings forstand, for så vidt som den vedrører de formueretlige forbindelser, der udspringer af ægteskabet. De tjekkiske retter har følgelig international kompetence til at påkende denne sag på grundlag af den nævnte forordnings artikel 6, litra b).

27. Sagsøgte, YR, har iværksat kassationsappel Nejvyšší soud (øverste domstol) til prøvelse af denne afgørelse.

28. Denne ret har påpeget, at tvisten om opløsning og fordeling af det sameje, der findes mellem de tidligere ægtefæller af den ejendom, som tilhører dem, er reguleret af de almindelige nationale privatretlige retsregler[10], uden sammenhæng med ægteskabet eller retsreglerne om de formueretlige forbindelser mellem ægtefæller, og at det er almindeligt anerkendt, at en sådan sag falder inden for det civil- og handelsretlige område som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningens artikel 1, stk. 1. For så vidt angår et sameje af fast ejendom tilfalder den internationale domstolskompetence i overensstemmelse med denne forordnings artikel 24, nr. 1), retterne i den medlemsstat, på hvis område formuegodet er beliggende.

29. Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om virkningen for afgørelsen af tvisten af ægteskabets eksistens og af det forhold, at ejerne i samejet er de to tidligere ægtefæller alene, og at samejet er et resultat af deres valg af en viljesbestemt formueordning med særeje.

7 – I stævningen, som findes i de sagsakter, der er oversendt til Domstolen, er det præciseret, at der er tale om en ejerlejlighed med tilhørende kælder og et værelse. I anmodningen om præjudiciel afgørelse henvises der hertil som »ejendommen«.

8 – Slutsedlen, der er fremlagt som bilag til SQ's stævning, findes ikke blandt de nationale sagsakter, der er tilgået Domstolen. I retsmødet blev det anført, at det i denne slutseddel var påpeget, at ægtefællerne havde valgt formueordningen med særeje. Der er henvist til de franske retsregler, der gælder for samejets opløsning, og som undtagelse herfra til artikel 1469, stk. 3, i code civil français (den franske civile lovbog), som regulerer beregningen af udligningssummen ved opløsningen af en formueordning mellem ægtefæller i form af lovbestemt formuefællesskab.

9 – Det fremgår af stævningen, som findes i de sagsakter, der er oversendt til Domstolen, at anmodningen optræder i forlængelse af ægteskabets opløsning og er begrundet i, at de tidligere ægtefæller ikke har kunnet nå til enighed om opløsningen og fordelingen af samejet. Sagsøgeren har foreslået at få tildelt formuegodet mod betaling af en udligningssum.

10 – Den forelæggende ret har henvist til den civile lovbogs § 1140, stk. 1, og § 1143.

30. I denne henseende har den præciseret, at der ifølge tjekkisk ret ikke sondres mellem et sameje mellem ægtefæller, som har valgt formueordningen med særeje, og andre former for sameje, der ligeledes er reguleret af de almindelige retsregler, herunder med hensyn til begrundelserne for samejets opløsning eller de nærmere vilkår for fordelingen heraf og fristen for disses indtræden.

31. Den forelæggende ret har konstateret, at Domstolen endnu ikke har taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om en særlig formueretlig tvist mellem ægtefæller, der udspringer direkte af ægteskabet eller af dettes opløsning [11], og som i givet fald er omfattet af de ægteskabelige formueordninger som omhandlet i forordning 2016/1103, eller en almindelige formueretlig tvist mellem ægtefæller uden sammenhæng med ægteskabet, som i så fald henhører under det civil- og handelsretlige område som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningen.

32. På denne baggrund har Nejvyšší soud (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»[Henhører en sag om opløsning og fordeling af et sameje af en ejendom erhvervet af ægtefæller inden for rammerne af en viljesbestemt formueordning med særeje under procedurerne] vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller som omhandlet i artikel 1 og artikel 3, stk. 1, litra a), i [forordning 2016/1103]?«

33. SQ, YR, den tjekkiske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg og deltaget i det retsmøde, der blev afholdt den 16. april 2026, hvor de besvarede de spørgsmål, som Domstolen havde stillet til mundtlig besvarelse.

IV. Bedømmelse

34. Det præjudicielle spørgsmål har til formål at klarlægge den internationale kompetence for den tjekkiske ret, som på grundlag af artikel 6 i forordning 2016/1103 [12] har fået forelagt en begæring om opløsning [13] og fordeling af et sameje af en ejendom beliggende i Frankrig, som er erhvervet af ægtefæller, der har særeje [14]. Dette spørgsmål vedrører denne forordnings

[11] – Ifølge den forelæggende ret fremgår dette kriterium af dom af 27.3.1979, de Cavel (143/78, herefter »de Cavel-dommen«, EU:C:1979:83), og af kendelse af 14.6.2017, Iliev (C-67/17, herefter »Iliev-kendelsen«, EU:C:2017:459, præmis 30). Sidstnævnte afgørelse vedrører, om end den er truffet i forbindelse med opløsningen af et ægteskab, imidlertid en anden situation end den, der gør sig gældende i tvisten i hovedsagen.

[12] – Denne bestemmelse regulerer kun international kompetence. Den specifikt kompetente ret udpeges derefter i den berørte medlemsstats nationale lovgivning. I henhold til artikel 15 i forordning 2016/1103 skal den ret, der har fået forelagt en sag, efterprøve sin kompetence.

[13] – I tjekkisk ret reguleres opløsning og fordeling af samejet ved den civile lovbogs §§ 1140-1149. I fransk ret, hvis stedlige retsregler finder anvendelse på ejendommen, består opløsning af et sameje som påpeget af Stéphane David (»La liquidation de l'indivision«, *La Semaine Juridique – Notariale et Immobilière*, nr. 30-34, LexisNexis, Paris, 26.7.2019, sag nr. 1259, s. 43-49) dels i at identificere og værdiansætte den samejede formues aktiver og passiver på et tidspunkt, der ligger tættest muligt på fordelingen i overensstemmelse med den franske civile lovbogs artikel 829, dels i at opgøre og i et samejeregnskab opstille de forskellige værdibevægelser, der kan have fundet sted mellem samejet og den ene af samejerne (f.eks. en gæld for personlig nydelsesret til det samejede formuegode eller opkrævning af indtægter fra dette formuegode eller en fordring, der er opstået for forvaltningen eller forbedringen af det nævnte formuegode). Endvidere skal der sondres mellem denne opløsning og opløsningen af formueforholdet mellem ægtefæller, som i teorien ikke omfatter ægtefæller med særeje. I praksis sker der imidlertid hyppigt regnskabsafslutning mellem ægtefællerne. Jf. F. Collard, »Synthèse – Séparation de biens«, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Paris, senest ajourført 25.3.2025, §§ 18-27. Jf. ligeledes den tjekkiske civile lovbogs § 730 vedrørende fordeling af indtægterne fra virksomhed udøvet af ægtefæller, som har en formueordning med særeje, enten i fællesskab eller af den ene ægtefælle med den anden som medhjælper.

[14] – På området for formueret inden for familien kan der foreligge sameje, når formuegoder er erhvervet i forening af ægtefæller, som har fravalgt ægteskabeligt formuefællesskab. Samejet kan også være lovbestemt efter opløsning af ægteskabet ved skilsmisse (delvist uskiftet bo efter skilsmisse) eller død (delvist uskiftet bo).

anvendelsesområde[15], hvilket nødvendiggør, at afgrænsningen af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller«, således som dette er defineret i den nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, litra a), præciseres, og at begrebet kan udledes af den undtagelse, der er fastsat i samme forordnings artikel 1, stk. 2, litra g).

35. Kriterierne bør udledes under hensyntagen til de begrænsninger, som retten er underlagt på tidspunktet for prøvelsen af den pågældende rets internationale kompetence. Det fremgår nemlig af Domstolens praksis vedrørende EU-reglerne på det civil- og handelsretlige område, at den ret, ved hvilken der er anlagt et søgsmål, hverken undersøger, om søgsmålet kan antages til realitetsbehandling, eller om der er grundlag herfor, men alene identificerer de forhold, der i den givne retlige situation og ifølge den påberåbte ret begrunder dens kompetence[16].

36. Jeg præciserer, at redegørelsen for omstændighederne i hovedsagen, som blev suppleret i retsmødet[17], foranlediger mig til indledningsvis i min bedømmelse at se bort fra begrebet »ægtepagt«, som optræder i artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning 2016/1103, eftersom der ikke er indgået en ægtepagt mellem ægtefællerne vedrørende samejet mellem dem med henblik på at tilpasse den formueordning med særeje, som de har valgt[18].

A. Indledende metodologiske bemærkninger med henblik på fortolkningen af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller«

37. I lighed med flere forfattere[19] må jeg for det første konstatere, at begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« anvendes i hovedparten af de øvrige EU-forordninger som kriterium for undtagelse eller afgrænsning, navnlig i Bruxelles Ia-forordningens artikel 1, stk. 2, litra a)[20], Rom I-forordningens artikel 1, stk. 2, litra c)[21], Rom II-forordningens artikel 1, stk. 2, litra b)[22], og artikel 1, stk. 2, litra d), i forordning nr. 650/2012. Den mest præcise bestemmelse er Rom III-forordningens artikel 1, stk. 2, litra e)[23]. Heri anføres, at forordningen ikke finder anvendelse

15 – Forordning 2016/1103 har siden den 29.1.2019 fundet anvendelse mellem et antal medlemsstater, heriblandt Den Tjekkiske Republik. Jf. med hensyn til denne forordnings overgangsbestemmelser og ikrafttræden denne forordnings artikel 69 og 70 samt N. Joubert, »La dernière pierre (provisoire?) à l'édifice du droit international privé européen en matière familiale«, *Revue critique de droit international privé*, nr. 1, Dalloz, Paris, 2017, s. 1-26, punkt 10, der omhandler henvisningen til denne dato for retssagerne og ægteskabet.

16 – Jf. i denne retning dom af 16.6.2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis), og af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken (C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 41-43 og den deri nævnte retspraksis).

17 – Jf. fodnote 8 i dette forslag til afgørelse.

18 – Med hensyn til kriteriet om den »organisation« [(o.a.: ordet mangler på dansk)] af formueforholdet mellem ægtefæller, der karakteriserer en »ægtepagt«, jf. ordlyden af artikel 3, stk. 1, litra b), i forordning 2016/1103, som betyder, at enkeltstående aftaler mellem ægtefællerne udelukkes fra dens anvendelsesområde, jf. B. Ancel, »Article 3«, i S. Corneloup et al., *Le droit européen des régimes patrimoniaux des couples*: commentaire des règlements *2016/1103 et 2016/1104*, Société de législation comparée, Paris, 2018, s. 34-42, navnlig punkt 7.ii. Jf. ligeledes P. Wautelet, »Article 3. – Définitions«, i A. Bonomi og P. Wautelet, *Le droit européen des relations patrimoniales de couple: Commentaire des Règlements (UE) 2016/1103 et 2016/1104*, Bruylant, Namur, 2021, s. 209-346, punkt 147 ff., navnlig punkt 156, 177 og 180.

19 – Jf. navnlig A. Erbarth, »Die Auswirkungen der EuGüVO auf das Internationale Privatrecht und die Internationale Zuständigkeit der Wirkungen der Ehe im Allgemeinen (§§ 1353 ff. BGB)«, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C.H. Beck, München, 2018, nr. 6, s. 249-253, navnlig s. 252, og D. Looschelders, »Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich«, navnlig punkt 1, med overskriften »Eheliche Güterstände«, i II, med overskriften »Sachlicher Anwendungsbereich«, i *Münchener Kommentar zum BGB*, bind 12, C.H. Beck, München, 2024, punkt 8.

20 – Jf. punkt 7 i dette forslag til afgørelse.

21 – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17.6.2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT 2008, L 177, s. 6).

22 – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11.7.2007 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (»Rom II«) (EUT 2007, L 199, s. 40).

23 – Rådets forordning (EU) nr. 1259/2010 af 20.12.2010 om indførelse af et forstærket samarbejde om lovvalgsreglerne i forbindelse med skilsmisse og separation (EUT 2010, L 343, s. 10), også kaldet »Rom III«.

på ægteskabets virkninger på formueforhold. Det er følgelig muligt med henblik på at definere begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« at henvise til retspraksis og kommentarerne til disse artikler.

38. For det andet definerede Domstolen i dom af 1. marts 2018, Mahnkopf[24], det, der gør det muligt at udskille anvendelsesområdet for to forordninger vedrørende forhold, der er udelukket fra Bruxelles Ia-forordningen, nemlig arv og formueholdet mellem ægtefæller. Jeg finder det derfor vigtigt indledningsvis at påpege, at den anmodning om fortolkning, som er blevet forelagt Domstolen, indtræder i en anden ramme. Bruxelles Ia-forordningen, som udgør grundstenen i samarbejdet om civilretlige spørgsmål[25], finder nemlig anvendelse i alle medlemsstater. Dette er ikke tilfældet med forordning 2016/1103, som kun er bindende for 18 medlemsstater inden for rammerne af et forstærket samarbejde[26]. Reglerne om retternes kompetence og om anerkendelse af de afsagte afgørelser, som hviler på princippet om gensidig tillid, finder følgelig kun anvendelse mellem de medlemsstater, der er bundet af denne forordning. En bred fortolkning af den nævnte forordnings anvendelsesområde vil virke begrænsende for Bruxelles Ia-forordningens anvendelsesområde og ikke tage hensyn til enekompetencen for retten i den medlemsstat, på hvis område den omhandlede ejendom er beliggende. Retterne i de stater, der ikke er bundet af forordning 2016/1103, skal således anvende nationale regler for at bestemme deres internationale kompetence og anerkende de trufne afgørelser. Efter min opfattelse bør disse konsekvenser ikke have indflydelse på fortolkningen af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller«[27]. Jeg tilføjer i denne henseende, at det skal tages i betragtning, at visse kompetenceregler finder anvendelse i situationer, som vedrører stater, der ikke er bundet af forordning 2016/1103[28], eller tredjestater[29], og at bestemmelserne om lovvalg ligeledes finder anvendelse i forholdet mellem de stater, der ikke er bundet af denne forordning[30].

39. For det tredje omfatter kapitel I i forordning 2016/1103 artikel 1-3, som omhandler afgrænsningen af dens anvendelsesområde og definitionerne heri, hvilket udgør en vigtig forskel i forhold til konventionen vedrørende internationalprivatretlige bestemmelser om ægtefællers formueforhold[31].

[24] – C-558/16, herefter »Mahnkopf-dommen«, EU:C:2018:138.

[25] – Jf. dom af 9.3.2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, præmis 51-53).

[26] – Jf. Rådets afgørelse (EU) 2016/954 af 9.6.2016 om bemyndigelse til at indføre et forstærket samarbejde for så vidt angår kompetence, lovvalg og anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem internationale par, som omfatter både formueforholdet mellem ægtefæller og de formueretlige virkninger af registrerede partnerskaber (EUT 2016, L 159, s. 16). Følgende medlemsstater deltager ikke: Kongeriget Danmark, Republikken Estland, Irland, Republikken Letland, Republikken Litauen, Ungarn, Republikken Polen, Rumænien og Den Slovakiske Republik. Det antal stater, der deltager i et forstærket samarbejde, er ligeledes begrænset i forbindelse med Rom III-forordningen, men det svarer ikke til antallet vedrørende forordning 2016/1103.

[27] – Jf. i denne retning generaladvokat Szpunars forslag til afgørelse Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, punkt 73).

[28] – Jf. artikel 10 og 11 i forordning 2016/1103 samt 40. betragtning hertil.

[29] – For så vidt angår anvendelsen »erga omnes« af kompetencereglerne i forordning 2016/1103 jf. A. Bonomi og P. Wautelet, »Introduction«, i A. Bonomi og P. Wautelet, op.cit., s. 21-106, punkt 74 og henvisning til dom af 1.3.2005, Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120).

[30] – Jf. artikel 20 i forordning 2016/1103, som fastsætter universel anvendelse af reglerne.

[31] – Indgået i Haag den 14.3.1978, herefter »Haagerkonventionen af 1978«. Denne konvention blev ratificeret af Den Franske Republik, Storhertugdømmet Luxembourg og Kongeriget Nederlandene og trådte i kraft den 1.9.1992. Jf. om denne konvention M.-L. Niboyet, G. de Geouffre de Pradelle og S. Fulli-Lemaire, *Droit international privé*, 8. udg., LGDJ, Paris, 2023, afsnit 4 i del »Premiers repères«, med overskriften »Rapports de famille patrimoniaux«, s. 126-142, navnlig punkt 138 ff., og for så vidt angår sammenligningen heraf med forordning 2016/1103, jf. punkt 141 ff., og forholdet mellem denne forordning og de eksisterende internationale konventioner, jf. artikel 62 heri. Vedrørende lovgivningshistorien bag definitionen af »formueforholdet mellem ægtefæller« jf. endelig P. Wautelet, »Article 3. – Définitions«, op.cit., punkt 59 ff.

40. Denne forordnings artikel 1, som i stk. 1, første afsnit, afgrænser dens anvendelsesområde ratione materiae til »formueforholdet mellem ægtefæller«, fremstilles i retslitteraturen som afgørende for fortolkningen heraf, eftersom den udtømmende præciserer de anliggender, der er udelukket [32]. De, der ikke er nævnt her, betragtes som omfattede, hvis de falder ind under den nævnte forordnings anvendelsesområde [33].

41. I henhold til artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103 forstås ved »formueforhold mellem ægtefæller« »et sæt *regler* om de formueretlige forbindelser mellem ægtefællerne indbyrdes og i deres forbindelser med tredjemand som følge af ægteskab eller ægteskabets opløsning« [34].

42. For det fjerde påpeges det i 18. betragtning til denne forordning:

– at »begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« bør fortolkes selvstændigt«

– at begrebet »ikke blot [bør] omfatte de regler, som ægtefællerne ikke kan fravige, men også enhver fakultativ regel, som kan være aftalt mellem ægtefællerne i overensstemmelse med den gældende lovgivning, samt enhver fast regel vedrørende lovvalg«, og

– at det »ikke alene [omfatter] formueordninger, som af visse nationale retssystemer specifikt og udelukkende er udformet med henblik på ægteskab, men også alle formueretlige forhold mellem ægtefællerne og i deres forbindelser med tredjemand, som er en direkte følge af ægteskabet eller af dettes opløsning«.

43. For det femte falder artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103 og 18. betragtning hertil i tråd med Domstolens praksis for udelukkelse af formueforhold mellem ægtefæller fra anvendelsesområdet for de EU-retlige instrumenter, der finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område. De dækker endvidere de forbindelser mellem ægtefællerne og tredjemand, der følger direkte af ægteskabet eller ægteskabets opløsning.

[32] – Jf. P. Lagarde, U. Bergquist et al., *Commentaire des règlements européens sur les régimes matrimoniaux et les partenariats enregistrés*, 2. udg., Dalloz, Paris, 2018, punkt 1.7 og 1.8 (s. 32 og 33).

[33] – Jf. P. Lagarde, U. Bergquist et al., op.cit., punkt 1.8 (s. 33). Andrea Bonomi, »Article 1. – Champ d'application«, i A. Bonomi og P. Wautelet, op.cit., s. 107-201, navnlig punkt 10, påpeger, at »disse udelukkelser blot udgør negative afgrænsninger af anvendelsesområdet for [forordning 2016/1103], idet dette allerede er defineret ved det positive begreb formueforholdet mellem ægtefæller [...] Derfor falder spørgsmål, der ikke er omfattet af dette begreb, uden for [denne forordnings] anvendelsesområde, selv om de ikke er omtalt i [den nævnte forordnings] artikel 1, stk. 2«. Jf. til illustration P. Waudelet, »Article 3. – Définitions«, op.cit., om forbindelserne mellem ægtefællerne og juridiske personer, punkt 132-139.

[34] – Min fremhævelse. Ifølge Patrick Wautelet, »Article 3. – Définitions«, op.cit., punkt 80, er ordet »regler«, der også optræder i 18. betragtning til forordning 2016/1103, ikke udtryk for et ønske om at vælge en definition, der ville adskille sig fra den sædvanlige tilgang i international privatret, hvis den ikke var funktionel (med hensyn til en sådan metode, der består i at »undersøge dens funktion og de formål, der forfølges af en institution eller en mekanisme, der er indført ved en national lov«, jf. op.cit., punkt 78 og 79). Jf. til sammenligning artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 650/2012. Efter min opfattelse skal der udledes vejledning af Domstolens praksis vedrørende anvendelsesområdet for konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, undertegnet i Bruxelles den 27.9.1968 (EFT 1978, L 304, s. 17), som ændret ved de efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention (EFT 1998, C 27, s. 1), herefter »Bruxelleskonventionen«, og for de forordninger, der har afløst den, for så vidt angår spørgsmålene om formueforholdet mellem ægtefæller. Det følger heraf, at Domstolen har undersøgt arten af de formueretlige forhold mellem tvistens parter eller tvistens genstands eventuelle forbindelse med ægteskabet. Jf. de Cavel-dommen (præmis 7) og dom af 31.3.1982, W. (25/81, EU:C:1982:116, præmis 7 og 8), samt Iliev-kendelsen (præmis 30). Domstolen tog ligeledes stilling i henseende til formålet med afgørelsen eller den omhandlede regel (jf. henholdsvis dom af 27.2.1997, van den Boogaard, C-220/95, EU:C:1997:91, præmis 22, og Mahnkopf, præmis 40). I den foreliggende sag bør det i den specifikke retlige situation med et sameje mellem ægtefæller undersøges, om tvisten *ifølge den påberåbte rets formål* falder ind under anvendelsesområdet for forordning 2016/1103, eller om den er udelukket på grund af en af de rettighedskategorier, der er opregnet i denne forordnings artikel 1.

44. Denne retspraksis skal derfor erindres med henblik på at bestemme, hvordan den under netop de omstændigheder, der gør sig gældende i tvisten i hovedsagen, kan være nyttig for fortolkningen af artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103 (B), inden det præciseres, hvad der følger af den ved denne forordning fastsatte ramme for så vidt angår dels dens anvendelsesområde (C), dels de grænser, der skal drages med hensyn til tinglige rettigheder ifølge emnet for det spørgsmål, der skal behandles, og bestemmelsen af den lov, der finder anvendelse.

B. Tidligere retspraksis vedrørende artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103

45. Den forelæggende ret har med føje henvist til to af Domstolens afgørelser, hvori den definerede begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« i forbindelse med udelukkelsen fra Bruxelleskonventionens anvendelsesområde i artikel 1, andet afsnit, punkt 1 [35], og fra Bruxelles Ia-forordningen i artikel 1, stk. 2, litra a).

46. I de Cavel-dommen fastslog Domstolen, at »begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« ikke alene omfatter formueordninger, som af visse nationale lovgivninger specielt og udelukkende er udformet med henblik på ægteskabet, men også alle formueretlige forhold, som er en direkte følge af ægteskabet eller af dettes opløsning«, at »retssager, som føres om ægtefællers formuegoder, mens der verserer en skilsmissesag [36], derfor efter omstændighederne [kan] vedrøre eller være nært knyttet til: 1) spørgsmål om fysiske personers retlige status, 2) formueretlige forhold mellem ægtefæller som en direkte følge af ægteskabet eller dettes opløsning eller 3) formueretlige forhold, som eksisterer mellem ægtefæller, men som ikke står i forbindelse med ægteskabet«, og at »selv om sager under den sidstnævnte kategori er omfattet af [Bruxelles]konventionens anvendelsesområde, bør sager under de to førstnævnte kategorier udelukkes derfra« [37].

47. I Iliev-kendelsen fastslog Domstolen ved anvendelse af det andet af disse kriterier, at en tvist mellem tidligere ægtefæller om *salg af et gode* anskaffet under ægteskabet vedrører det juridiske formueforhold, som følger *direkte af opløsningen af ægteskabet*, og er derfor ikke omfattet af anvendelsesområdet for Bruxelles Ia-forordningen [38].

[35] – For så vidt som Bruxelles Ia-forordningen ophævede og erstattede Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1), som selv havde erstattet Bruxelleskonventionen, gælder Domstolens fortolkning af bestemmelserne i de to sidstnævnte retlige instrumenter ligeledes for fortolkningen af Bruxelles Ia-forordningen, når disse bestemmelser kan »sidestilles« med bestemmelserne i sidstnævnte forordning. Jf. i denne retning dom af 16.5.2024, Toplofikatsia Sofia (Begrebet sagsøgtes bopæl) (C-222/23, EU:C:2024:405, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).

[36] – I den foreliggende sag var tvistens genstand den foreløbige regulering af de formueretlige forhold mellem ægtefæller, der skulle finde anvendelse i denne verserende sag. Jf. de Cavel-dommen (præmis 7, første afsnit).

[37] – de Cavel-dommen (præmis 7, andet til fjerde afsnit).

[38] – Jf. Iliev-kendelsen (præmis 30). I denne henseende præciserer Dirk Looschelders i »Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug«, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2018, Gieseking, Bielefeld, nr. 6, s. 591-594, navnlig s. 593 og 594, at opløsningen af ægteskabet ifølge bulgarsk ret, som finder anvendelse i denne sag, kun direkte medfører, at der opstår et sameje, og at tvisten om fordelingen heraf kun er en *indirekte* følge af skilsmissen. Han konkluderer heraf, at det forhold, at det nævnte samejes opståen mellem de tidligere ægtefæller afhænger af aspekter ved formueforholdet mellem ægtefæller, blot er et simpelt forudgående spørgsmål, som ikke er til hinder for anvendelsen af Bruxelles Ia-forordningen. Han fastholder imidlertid, at det EU-retligt set kun skal afgøres, om fordelingen af samejet er begrundet i opløsningen af ægteskabet, eller om det ingen forbindelser har hertil, og at det forhold, at denne fordeling henhører under formueretten, ikke er til hinder for en kvalificering på området for formueforholdet mellem ægtefæller. Denne iagttagelse kan nemlig udledes af den konstatering, at Domstolens svar på spørgsmålene om fordeling af godet kredser om fordelingen heraf (jf. Iliev-kendelsen (præmis 19 og 22).

48. For så vidt angår de sager, der gav anledning til disse afgørelser, var de formueretlige spørgsmål, som de forelæggende retter havde fået forelagt, i den første af disse knyttet til skilsmissesagen. I den anden omhandlede tvisten, der var opstået efter skilsmissen, spørgsmålet om, hvorvidt et køretøj erhvervet og indregistreret i ægtefællens navn var et fælles gode eller ej, hvilket skulle afgøres efter de specifikke regler i familielovbogen om goder erhvervet i forening, med henblik på fordeling [39].

49. Eftersom det kriterium, der er udledt af de formueretlige forhold mellem ægtefæller som en følge af ægteskabet eller dettes opløsning, optræder i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103, bør der foretages en undersøgelse af anvendelsen af de Cavel-dommen og Iliev-kendelsen, i den foreliggende sag ved analogi.

50. Den forelæggende ret har med føje fremhævet, hvad der gør det begrundet at tage forbehold.

51. Situationen i den foreliggende sag er nemlig anderledes af to grunde. For det første vedrører tvisten en ejendom, hvis fælles karakter ikke er knyttet direkte til den valgte formueordning mellem ægtefællerne, idet disse havde valgt særeje, hvilket pr. definition ikke regulerer noget formuefællesskab. For det andet er den retlige ordning for denne ejendom et lovbestemt sameje efter de almindelige retsregler, der finder anvendelse på enhver person, gift eller ej [40].

52. Jeg tilføjer, at selv om den formueretlige forbindelse mellem de to tidligere ægtefæller, som udgøres af samejet, er opstået under ægteskabet, er det problematisk at antage, at det er en *direkte følge* af ægteskabet, henset til ægtefællernes valg af særeje fra begyndelsen af deres ægteskab [41]. Er de formueretlige forbindelser mellem dem under disse omstændigheder mon ikke uden sammenhæng med ægteskabet? En sådan konstatering bør pege mod det tredje kriterium, der blev udledt i de Cavel-dommen [42], hvorefter tvisten ikke er udelukket fra det civil- og handelsretlige område.

53. Følgelig opfordres Domstolen til at fastslå, om det forhold, at samejet ejes af ægtefællerne alene, og at samejet nødvendigvis er knyttet til deres valg af en viljesbestemt formueordning mellem ægtefæller, som udelukker ethvert formuefællesskab, er tilstrækkeligt til, at det kan lægges til grund, at denne situation falder ind under anvendelsesområdet for forordning 2016/1103.

54. Svaret på dette spørgsmål indebærer, at det skal afgøres, i hvilket omfang EU-lovgiver var inspireret af Domstolens praksis og vedtog en bredere fortolkning af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« ved at definere det i denne forordning.

C. Begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« i forbindelse med forordning 2016/1103

55. Domstolens fortolkningsmetoder bevirker, at dette begreb af forskellige grunde skal forstås bredt.

[39] – Jf. Iliev-kendelsen (præmis 15, der skal sammenholdes med præmis 10 og 11, samt præmis 22).

[40] – Jf. vedrørende samme type forbehold E. Farnoux, »Improbable retour en grâce de la théorie générale des conflits de juridictions: naissance d'une règle de compétence purement internationale s'agissant d'une action en partage d'un bien immobilier situé en France«, *Revue critique de droit international privé*, nr. 1, Dalloz, Paris, 2021, s. 106-127, navnlig s. 125 og 126.

[41] – I retsmødet blev det endog hævdet, at planen om at erhverve den samejede ejendom opstod inden ægteskabet og blev ført ud i livet kort efter valget af formueordning.

[42] – Jf. de Cavel-dommen (præmis 7, tredje afsnit) og punkt 46 i dette forslag til afgørelse.

1. Ordlyden af artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103

56. For det første skal definitionen af begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«, der er fastsat i denne artikel, sammenholdes med de Cavel-dommen, hvori det blev fastslået, at den omfatter »alle formueretlige forhold, som er en direkte følge af ægteskabet eller af dettes opløsning«[43]. Denne konstatering er inspireret af den formulering, der forekommer i Schlosser-rapporten, nemlig »formuerettigheder, der udspringer af selve det ægteskabelige forhold«[44]. Heri er det præciseret, at »[d]e gensidige rettigheder for ægtefæller, der udspringer af formueforholdet mellem ægtefæller, […] i vidt omfang [svarer] til, hvad man på engelsk bedst kan udtrykke med ordene: »rights in property arising out of a matrimonial relationship« [(formuerettigheder, der følger af ægteskabet)]«[45].

57. I så henseende henviser Schlosser til de vanskeligheder ved begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«, der skyldes, at der i Det Forenede Kongerige og Irland ikke findes et tilsvarende retsinstitut. Her er de formueretlige forbindelser mellem ægtefæller principielt omfattet af de almindelige retsregler[46].

58. Det fastslås ligeledes, at begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« ikke i alle de »oprindelige medlemsstaters« retssystemer omfatter de samme retsforhold[47]. Schlosser har således fremhævet forekomsten af forskellige typer ikke-eksklusive systemer, som medlemsstaterne, der har udarbejdet særlige retsinstitutter for forholdet ægtefæller imellem, hvis vigtigste særkende består i en, men ikke altid kun én, samlet formueretlig ordning, der kan være viljesbestemt eller lovbestemt, og som i givet fald suppleres af de regler for ægteskabelige forhold, der gælder for alle ægtefæller, uafhængigt af den særlige form for ægteskabelig formueordning, der er valgt[48].

59. Disse oplysninger fra Schlosser-rapporten om retssystemernes mangfoldighed, der altid er aktuel[49], er efter min opfattelse væsentlige. Jeg udleder heraf, at *definitionen af begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« dækker de formueretlige forbindelser mellem ægtefæller, der reguleres af de almindelige retsregler og ikke alene af ét samlet retssystem*.

60. Domstolen har endnu ikke haft lejlighed til at træffe afgørelse om dette spørgsmål, eftersom den har taget stilling til omstændigheder, der henhørte under de særlige bestemmelser om formueretlige forhold mellem ægtefæller, nemlig enten de sikrende retsmidler under en skilsmissesag (de Cavel-dommen) eller en anfægtelse af den fælles karakter af et gode erhvervet under ægteskabet (Iliev-kendelsen)[50].

[43] – Jf. de Cavel-dommen (præmis 7, andet afsnit). Denne doms præmis 7, tredje afsnit, omhandler tvister, der vedrører eller er nært knyttet til »*formueretlige* forhold *mellem ægtefæller* som en direkte følge af ægteskabet eller dettes opløsning« (min fremhævelse).

[44] – Jf. rapport fra professor dr. P. Schlosser om konventionen af 9.10.1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse af konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, samt af protokollen vedrørende Domstolens fortolkning af denne konvention (EFT 1979, C 59, s. 71), herefter »Schlosser-rapporten«, punkt 50. Jf. vedrørende forbindelsen med denne rapport E. Farnoux, op.cit., s. 125.

[45] – Schlosser-rapporten (punkt 50).

[46] – Schlosser-rapporten (punkt 43).

[47] – Op.cit. (punkt 43).

[48] – Op.cit. (punkt 45 og 46).

[49] – Jf. P. Wautelet, »Article 3. – Définitions«, op.cit., punkt 64.

[50] – Jf. punkt 48 i dette forslag til afgørelse.

61. For det andet gør jeg opmærksom på, at selv om 18. betragtning til forordning 2016/1103 omhandler alle formueretlige forhold mellem ægtefællerne, »som er en *direkte* følge af ægteskabet eller af dettes opløsning«[51], optræder dette adverbium ikke i definitionen af begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«, der er fastsat i denne forordnings artikel 3, stk. 1, litra a).

62. I lighed med Dirk Looschelders[52] er jeg af den opfattelse, at det af denne bestemmelses ordlyd, analogt i forskellige sprogversioner[53], skal udledes, at ægteskabet eller dets opløsning som simpel årsagsforbindelse er et tilstrækkeligt kriterium. Det kan derfor konstateres, at forbindelsens *direkte* karakter, der nævnes i de Cavel-dommen og Iliev-kendelsen[54], ikke skal undersøges yderligere.

63. På denne baggrund bør det sikres, at en bred fortolkning af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« på grund af ordlyden af artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103 også er begrundet henset til de formål, som EU-lovgiver forfølger med denne forordning, og henset til dennes opbygning og sammenhæng.

2. De formål, der forfølges med forordning 2016/1103, og dennes opbygning og sammenhæng

64. EU-lovgiver har for det første klart udtrykt vilje til at vedtage en retsakt, der skal fjerne de vanskeligheder, som par oplever i forbindelse med forvaltning eller deling af deres formuegoder[55], ved i forordning 2016/1103 at samle alle de regler om formueforhold mellem ægtefæller, som omfatter bestemmelserne om kompetence, lovvalg, anerkendelse eller, hvis det er relevant, accept, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser, officielt bekræftede dokumenter og retsforlig[56].

65. Forordning 2016/1103 hviler på det grundlæggende princip om enhed: Kun én myndighed har i princippet kompetencen til at træffe afgørelse om alle spørgsmål vedrørende de formueretlige forbindelser mellem ægtefællerne, og den anvender én lov[57], der er valgt af ægtefællerne[58] eller bestemt efter de objektive tilknytningskriterier, der er defineret i denne forordning[59], som på visse betingelser kan gøres gældende over for tredjemand[60]. Denne lov finder anvendelse på alle deres formuegoder, uanset hvor de befinder sig[61], såvel som på deres gæld.

66. Målet om at forenkle ægtefællernes retlige situation udmøntes meget tydeligt i konsekvenserne af dette enhedsprincip med hensyn til kompetence og lovvalg.

51 – Min fremhævelse. Jeg minder om, at kriterierne fra de Cavel-dommen (præmis 7) er udtrykt som følger: en retssag, *der vedrører eller er nært knyttet til* formueretlige forhold *som en direkte følge af ægteskabet eller dettes opløsning*.

52 – Jf. D. Looschelders, »Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich«, op.cit., punkt 10. Ifølge denne forfatter taler det forhold, at dette kriterium alene fremgår af en betragtning, for en fortolkning, hvorefter den direkte karakter ikke er et centralt kriterium i definitionen af begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«.

53 – Jf. den spanske version (»como resultado«), den tyske version (»aufgrund«), den engelske version (»as a result«), den italienske version (»in conseguenza«) og den polske version (»wynikających«), som jeg har kunnet verificere.

54 – Jf. punkt 47 i dette forslag til afgørelse.

55 – Jf. ottende betragtning til forordning 2016/1103.

56 – Jf. 15. og 16. betragtning til forordning 2016/1103.

57 – Jf. artikel 21 og 27 i forordning 2016/1103 samt 52. betragtning hertil.

58 – Jf. artikel 22 i forordning 2016/1103.

59 – Jf. artikel 26 i forordning 2016/1103.

60 – Jf. artikel 28 i forordning 2016/1103 og 52. betragtning hertil.

61 – Jf. artikel 21 i forordning 2016/1103.

67. For så vidt angår kompetencen, navnlig når tvistens genstand er fast ejendom, vejede viljen til at opretholde en enhed [62] af kompetence og lovvalg for den samlede formue [63] tungere end begrundelserne for, at kompetencen skulle ligge hos retterne i den medlemsstat, på hvis område ejendommen er beliggende. Denne kompetence er i forordning 2016/1103 blevet fastlagt som subsidiær [64], mens Domstolen i dom af 17. december 2015, Komu m.fl. [65], som omhandler fortolkningen af artikel 22, nr. 1), første afsnit, i forordning nr. 44/2001 [66], har fastslået, at et søgsmål om opløsning ved salg af et sameje med flere ejere vedrørende faste ejendomme beliggende i Spanien, som blev indledt ved en finsk ret af de i Finland boende samejere [67], udgør en sag, der er omfattet af kategorien sager om rettigheder over fast ejendom, som henhører under den enekompetence, der tilfalder retterne i den medlemsstat, hvor den faste ejendom er beliggende [68], idet den primært lagde hensynet til retsplejen til grund [69].

68. For så vidt angår den lov, der finder anvendelse på parrets formueretlige forbindelser, styrker denne lovs uforanderlighed [70] enhedsprincippet. Hvad desuden angår fast ejendom påpeger jeg fraværet af en særlig tilknytning til den stedlige lovgivning for ejendommen til at regulere beskyttelsen af familiens bolig [71]. Som det præciseres i 53. betragtning, andet punktum, til forordning 2016/1103, henhører reglerne om denne bolig således under denne forordnings anvendelsesområde [72]. Det er endvidere ikke tilladt at vedtage at anvende andre love på visse formuegoder eller forskellige love alt efter disses art [73]. Mere generelt må det endelig konstateres, at den nævnte forordning ikke alene omfatter ufravigelige bestemmelser, men også fakultative regler og faste regler vedrørende lovvalg [74].

62 – I tilfælde af en verserende sag om arven efter en ægtefælle eller om ægteskabet i sig selv jf. henholdsvis 33. og 34. betragtning til forordning 2016/1103.

63 – Jf. D. Looschelders, »Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug«, op.cit., navnlig s. 591 og 594.

64 – Jf. artikel 10 i forordning 2016/1103.

65 – C-605/14, herefter »dommen i sagen Komu m.fl.«, EU:C:2015:833.

66 – Denne artikel fastsætter, at retterne i den medlemsstat, på hvis område ejendommen er beliggende, er enekompetente, uden hensyn til bopæl, i sager om rettigheder over fast ejendom samt om leje eller forpagtning af fast ejendom. Denne bestemmelse er gentaget i Bruxelles Ia-forordningens artikel 24, nr. 1), første afsnit. Med hensyn til fortolkningen heraf jf. punkt 83 i dette forslag til afgørelse.

67 – Jf. dommen i sagen Komu m.fl. (præmis 13-15).

68 – Jf. dommen i sagen Komu m.fl. (præmis 28).

69 – Jf. dommen i sagen Komu m.fl. (præmis 30).

70 – Jf. artikel 26 i forordning 2016/1103, hvor der henvises til det første fælles sædvanlige opholdssted.

71 – Jf. i denne retning N. Chikoc Barreda, »Entre la lex causae et les lois de police de la lex fori: quelle alternative pour la protection du logement familial dans le règlement »régimes matrimoniaux«?«, *European Review of Private Law*, nr. 3, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2019, s. 583-615, navnlig punkt 4. Denne forfatter fremhæver (punkt 5) forskellen i forhold til Haagerkonventionen af 1978, mens artikel 26 i forordning 2016/1103 i mangel af lovvalg bestemmer tilknytningen til loven i den stat, hvor ægtefællerne havde deres første fælles sædvanlige opholdssted efter ægteskabets indgåelse, hvilket godt kan indebære ulemper, hvis gifte par flytter (punkt 6).

72 – Jf. ligeledes A. Erbarth, op.cit., s. 252.

73 – Jf. artikel 21 i forordning 2016/1103 og 43. betragtning hertil. Med hensyn til forskellen i forhold til Haagerkonventionen af 1978 og det samme valg i forordning nr. 650/2012 jf. P. Wautelet, »Article 22. – Choix de la loi applicable«, i A. Bonomi og P. Wautelet, op.cit., s. 577-676, punkt 79 og 81.

74 – Jf. 18. betragtning til forordning 2016/1103. Nathalie Jouberg, op.cit., punkt 16, fremhæver, at inddragelsen af basisformueordningen [(o.a.: på fransk: régime matrimonial primaire, som gælder for alle ægteskaber, kilde: Schlosser)] muliggør én lov, der gælder for alle parrets formueretlige forhold, herunder i tilfælde af at den udpegede lov ikke omfatter selve begreberne formueforhold mellem ægtefæller og basisformueordning, hvilket udgør en væsentlig forskel i forhold til Haagerkonventionen af 1978. I øvrigt bør det påpeges, at en sådan basisformueordning finder anvendelse på alle ægtefæller uanset deres formueordning, herunder særeje.

69. Følgelig er det min opfattelse, at *begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« som omhandlet i forordning 2016/1103 skal omfatte samtlige formueretlige konsekvenser af ægteskabet, for så vidt som disse ikke henhører under en særlig ordning* som f.eks. underholdspligt eller kompensation for pensionsrettigheder [75] eller arv ved en ægtefælles død [76].

70. For det andet understøtter andre argumenter hentet i opbygningen af forordning 2016/1103 den fortolkning, hvorefter definitionen af det selvstændige begreb »formueforholdet mellem ægtefæller«, der er fastsat i denne forordnings artikel 3, stk. 1, litra a), bevidst er bred. De kan udledes af forholdet mellem denne definition og den nævnte forordnings artikel 27, der regulerer rækkevidden af den lov, der skal anvendes [77], under ægteskabet og efter dets opløsning.

71. Ifølge Peter Mankowski [78] opregnes der i artikel 27 i forordning 2016/1103 i en positiv og ikke-udtømmende liste, hvad der under alle omstændigheder bør henhøre under formueforholdet mellem ægtefæller. Han har tilføjet, at denne artikel 27 udgør en klar fastlæggelse af én samlet ordning og af princippet om ordningens enhed. Begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« i denne forordnings forstand er i kraft af sin udformning yderst bredt og meget sammensat i sig selv [79].

72. Den nævnte forordnings artikel 27, litra d), bestemmer netop, at »en af ægtefællernes eller begge ægtefællers beføjelser, rettigheder og forpligtelser vedrørende formuegoder« er omfattet af den lov, der skal anvendes på formueforholdet mellem ægtefæller. Sara Godechot-Patris og Patrick Wautelet [80] udtrykker den holdning, at denne bestemmelse finder anvendelse i tilfælde af erhvervelse af et formuegode i sameje, i særdeleshed når dette reguleres af en viljesbestemt formueordning med særeje. På grund af den tilgang, som forordning 2016/1103 kræver, deler jeg ikke dette forbehold. I tilfælde af sameje kan de formueretlige forbindelser mellem ægtefæller, som har valgt formueordning med særeje, der ikke reguleres af de ufravigelige bestemmelser i loven om formueforholdet mellem ægtefæller, kun henhøre under de almindelige retsregler. Hvis der ikke tages hensyn til det forhold, at denne konsekvens er karakteristisk for denne ordning, bliver denne forordnings anvendelsesområde begrænset.

73. Endvidere bestemmer den nævnte forordnings artikel 27, litra e), at den lov, der finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller, regulerer »opløsning af formueforholdet mellem ægtefællerne og deling, fordeling eller afvikling af formuegoderne«.

[75] – Disse spørgsmål er udelukket fra anvendelsesområdet for forordning 2016/1103 [jf. denne forordnings artikel 1, stk. 2, litra c) og f)]. Ifølge Johannes Weber, »Die Europäischen Güterrechtsverordnungen: Eine erste Annäherung«, *Deutsche Notar-Zeitschrift*, 2016, nr. 9, s. 659-697, navnlig s. 665, får »formueforholdet mellem ægtefæller således en indhentningsfunktion i egenskab af generel norm i folkeretten om familieejendom« (frit oversat).

[76] – Jf. artikel 1, stk. 2, litra d), i forordning 2016/1103 og Mahnkopf-dommen (præmis 41). Jf. ligeledes fodnote 85 i dette forslag til afgørelse.

[77] – Jf. A. Bonomi, »Article 1. – Champ d'application«, op.cit., punkt 3, P. Wautelet, »Article 27. – Portée de la loi applicable«, i A. Bonomi og P. Wautelet, op.cit., s. 845-915, punkt 6, P. Lagarde, U. Bergquist et al., op.cit., punkt 3.2 (s. 40), E. Gallant, »Union européenne. – Règlements nº 2016/1103 et 2016/1104 sur les régimes matrimoniaux et les régimes partenariaux«, *JurisClasseur Procédure civile*, LexisNexis, Paris, 17.6.2021, hæfte 3000-80, punkt 43, og J. Weber, op.cit., s. 665. Jf. i samme retning generaladvokat Szpunars forslag til afgørelse Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, punkt 76 og om kriteriet for deling af formuen mellem ægtefællerne punkt 91).

[78] – Jf. P. Mankowski, »Verschiebungen bei der Qualifikation vermögensrechtlicher Beziehungen zwischen den Ehegatten durch die EuGüVO«, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C.H. Beck, München, 2021, nr. 17, s. 757-764, navnlig s. 758.

[79] – Jf. i samme retning vedrørende ordningen med formuefællesskab mellem ægtefæller, der har særeje, med hensyn til spørgsmål om f.eks. gæld i samejet eller skadesløsholdelse af en samejer, P. Wautelet, »Article 27. – Portée de la loi applicable«, op.cit., punkt 67.

[80] – Jf. S. Godechot-Patris, »Règlementation depuis le 29 janvier 2019«, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Paris, 15.9.2023, hæfte 320, punkt 111, og P. Wautelet, »Article 27. – Portée de la loi applicable«, op.cit., punkt 74. For så vidt angår den almindelige ordning for et sameje udtrykker de tvivl, idet de henviser til loven på det sted, hvor formuegodet befinder sig. Med hensyn til anbefalingen af en tilgang fra sag til sag jf. P. Wautelet, »Article 1. – Champ d'application«, i A. Bonomi og P. Wautelet, op.cit., punkt 176 og 177.

74. Visse forfattere hævder på dette grundlag, at forordning 2016/1103 *finder anvendelse på fordelingen af formuegoderne mellem ægtefæller, uafhængigt af om denne fordeling er baseret på bestemmelserne i en bestemt formueordning mellem ægtefæller eller på generelle obligationsretlige eller tingsretlige bestemmelser, for så vidt som der er en tæt sammenhæng med ægteskabet* [81], og at reguleringen af formueforholdene er tilstrækkeligt, uden at det er fornødent at kræve en særlig ordning, der nødvendigvis indebærer en samling mellem ægtefællerne [82].

75. For så vidt angår den situation, hvor ægtefællerne giftede sig, idet de valgte en formueordning med særeje og erhvervede et formuegode, som de ejede i forening, kan det af artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103, fortolket i sammenhæng med artikel 27 heri, følgelig udledes, at fordelingen af dette sameje falder ind under denne forordnings anvendelsesområde, og at den bør reguleres af den lov, som den nævnte forordning udpeger, uanset om den nævnte fordeling sker før eller efter opløsningen af ægteskabet.

76. For det tredje taler den sammenhæng, hvori EU-lovgivers formål, nemlig at sikre en fyldig konkretisering af princippet om én enhed af regler, der regulerer parrenes formueretlige forbindelser [83], indgår, også for en bredere fortolkning af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller«. Det skal nemlig til en vis grad tages i betragtning, at forordning 2016/1103 skal ses i forlængelse af forordning nr. 650/2012. Domstolen har bekræftet, at princippet om, at »den judicielle og lovgivningsmæssige kompetence[, der] er dele af samme enhed […] ligger til grund for forordningen« i de fleste tilfælde [84], og at dette princip også understøtter reglen i den nævnte forordnings artikel 4, for så vidt som denne bestemmelse præciserer, at denne regel fastlægger den kompetence, som retterne i medlemsstaterne har til at træffe afgørelse »om hele arven« [85]. Som visse forfattere har anført [86], har sammenhængen mellem forordning nr. 650/2012 og forordning 2016/1103 imidlertid visse begrænsninger i praksis, eftersom to forskellige love på grund af de forskellige tilknytninger, der er fastsat i disse forordninger, kan finde anvendelse dels på parrets

[81] – Jf. R. Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*, 3. udg., C.H. Beck, München, 2024, punkt 355. Jf. ligeledes S. Godechot-Patris, »Compétence juridictionnelle en matière d'action en partage d'un immeuble situé en France«, *Revue Juridique Personnes et Famille*, nr. 5, Lamy, Paris, 2020. Jf. endvidere punkt 86 i dette forslag til afgørelse vedrørende den forbindelse, der kan knyttes til artikel 29 i forordning 2016/1103. I fravær af et ægteskab henhører opløsningen af samejet følgelig under Bruxelles Ia-forordningen. Jf. endelig punkt 68 i dette forslag til afgørelse vedrørende familiens bolig.

[82] – Jf. P. Mankowski, op.cit., s. 758. Denne forfatter præciserer dog, at det forhold, at en af ægtefællerne har en pekuniær fordring på den anden, ikke er tilstrækkeligt i sig selv til en kvalificering inden for ægteskab, hvis denne fordring ikke har nogen forbindelse med formueforholdet mellem ægtefæller.

[83] – For så vidt angår par, der ikke er gift, jf. Rådets forordning (EU) 2016/1104 af 24.6.2016 om indførelse af et forstærket samarbejde på området for kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende de formueretlige virkninger af registrerede partnerskaber (EUT 2016, L 183, s. 30).

[84] – Dom af 7.4.2022, VA og ZA (Subsidiær kompetence i arvesager) (C-645/20, EU:C:2022:267, præmis 21, sammenholdt med præmis 27, 38, 44 og 45). Domstolen fastslog, at det af dette princip følger, at en national bestemmelse, hvis hovedformål er fastlæggelsen af den andel af arven, der skal tildeles den efterlevende ægtefælle i forhold til andre arvinger, *og ikke fordelingen af formuen mellem ægtefællerne*, henhører under anvendelsesområdet for forordning nr. 650/2012. Jf. Mahnkopf-dommen (præmis 40). Jeg udleder heraf, at fordelingen af et uskiftet bo mellem en efterlevende ægtefælle og den afdøde ægtefælles arvinger i medfør af det nævnte princip også bør reguleres af forordning nr. 650/2012. Jf. G. Lardeux, »De certaines hypothèses délicates du droit international privé des immeubles«, *Journal du droit international (Clunet)*, LexisNexis, Paris, nr. 4, 2021, s. 1259-1275, fodnote 28, og H. Péroz og É. Fongaro, »Mai 2019-mai 2020: le droit international privé n'est pas près d'être confiné«, *Droit et Patrimoine*, nr. 304, Lamy, Paris, 2020, navnlig del III, vedrørende »[o]bligations et biens«.

[85] – Jf. dom af 26.3.2026, Isergartler (C-618/24, EU:C:2026:251, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis). Domstolen begrundede sin afgørelse ved henvisning til »princippet om arvens enhed, der bl.a. konkretiseres i artikel 23, stk. 1, i forordning nr. 650/2012, som præciserer, at lovvalget i henhold til denne forordning finder anvendelse på »*hele arven*«« (min fremhævelse). *Vedrørende dette forhold mellem lovvalg og kompetence* jf. H. Peroz og É. Fongaro, op.cit. Hélène Peroz anfører, at *fordeling af arv* kun er omhandlet i artikel 23, stk. 2, litra j), i forordning nr. 650/2012, som vedrører rækkevidden af lovvalget og ikke reglerne for retternes kompetence. Hun er dog af den opfattelse, at selv om denne forordning finder anvendelse på den lov, der finder anvendelse på fordeling af arv, er det netop, fordi kompetencereglerne i den nævnte forordning finder anvendelse på dette anliggende. Med hensyn til analogien med samme forordnings artikel 23, stk. 2, litra e) og j), jf. også D. Looschelders, »Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug«, op.cit., s. 594.

[86] – Jf. A. Bonomi og P. Wautelet, »Introduction«, op.cit., punkt 38, og A. Bonomi, »Article 21. – Unité de la loi applicable«, i A. Bonomi og P. Wautelet, op.cit., punkt 5.

formueretlige forhold, dels på arven. I øvrigt er det ikke altid, at et af formålene med forordning nr. 650/2012, der skal sikre, at den ret, ved hvilken sagen er anlagt, anvender domstolslandets lov, bliver opfyldt inden for rammerne af forordning 2016/1103 på grund af princippet om lovvalgets uforanderlighed [87].

77. Endelig bør jeg fremhæve de konkrete resultater af enhedsprincippet med hensyn til kompetence og lovvalg, som bekræfter interessen i en bred fortolkning af begrebet »formueforholdet mellem ægtefæller« i situationer, der ligner de i hovedsagen omhandlede. Når ægtefæller med særeje er samejere af flere ejendomme beliggende i forskellige medlemsstater, og tvistens genstand er opløsningen og fordelingen af hvert af disse samejer, er der således en væsentlig interesse i det forhold, at forordning 2016/1103 regulerer udpegningen af den kompetente ret og den lov, der finder anvendelse [88]. Endvidere må der også forventes spørgsmål om familie- og formueforhold i forbindelse med opløsningen og fordelingen af et sameje mellem ægtefæller, der har særeje, hvilket begrunder koncentrationen af afgørelsen af tvisterne. Der kan være tale om eventuelle regnskabsafslutninger mellem ægtefællerne, f.eks. hvis en ægtefælle har finansieret formuegodet med en anden andel end den, der blevet defineret for vedkommende ved erhvervelsen af ejendommen, under de til samlivet hørende vilkår eller ved tildelingen af familieboligen [89].

78. Efter at have fortolket begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«, således som det er defineret i artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning 2016/1103, er jeg af den opfattelse, at det skal omfatte den formueretlige forbindelse mellem ægtefæller med særeje, der skabes ved et sameje efter de almindelige retsregler, som de indgår mellem sig.

79. Den konstatering, at fast ejendom i EU-retten er genstand for særlige bestemmelser [90], kræver dog, at der skal påpeges visse grænser, som skal tages i betragtning ved fortolkningen af begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«.

D. Grænserne på området for tinglige rettigheder

80. Metodologisk set [91] er det på grund af udelukkelserne i artikel 1, stk. 2, i forordning 2016/1103 efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt at konstatere, at et sameje mellem ægtefæller med særeje generelt henhører under begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«, således som det følger af denne forordning. Ifølge det spørgsmål, som den ret, ved hvilken søgsmålet er anlagt, skal besvare, skal denne sikre sig, at der ikke er grænser vedrørende tvistens genstand og lov, der skal finde anvendelse.

87 – Jf. A. Bonomi og P. Wautelet, »Introduction«, op.cit., punkt 43 og 60.

88 – Jf. artikel 21 i forordning 2016/1103, som ikke indeholder nogen begrænsning for så vidt angår formuegodernes art eller placering.

89 – Efter min opfattelse kan der foretages en tilnærmelse til kriterierne for opløsningen af et formuefællesskab i henhold til tjekkisk ret. Jf. oplysninger, der gives i henhold til artikel 63 i forordning 2016/1103, som findes på følgende internetadresse: https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/property-marriage-civil-partnerships/matrimonial-property-regimes/cz_da. Jf. ligeledes om den tjekkiske lovgivning vedrørende opløsningen af ordningen med særeje, M. Zuklínová, »§ 729«, i M. Zuklínová et al., op.cit., navnlig III om ægtefællernes fælles rettigheder og pligter i ordningen med særeje. Med hensyn til en sammenfatning af fransk ret om især opløsningen af formueforholdet mellem ægtefæller med særeje og samejede formuegoder jf. F. Collard, op.cit., punkt 18 ff. Patrick Wautelet har anført, at eksistensen af et sameje, når det forener (tidligere) ægtefæller, rejser særlige spørgsmål, hvis svar findes i det særlige retsområde for parrets formueretlige forhold (»Article 1. – Champ d'application«, op.cit., punkt 176, og »Article 27. – Portée de la loi applicable«, op.cit., punkt 67).

90 – Jf. navnlig Bruxelles Ia-forordningens artikel 24, nr. 1), og artikel 1, stk. 2, litra g) og h), i forordning 2016/1103.

91 – Jf. punkt 40 og fodnote 34 i dette forslag til afgørelse.

1. Tvistens genstand og forbindelsen med »arten af tinglige rettigheder«

81. Jeg er af den opfattelse, at det forhold, at tvistens genstand er et sameje mellem (tidligere) ægtefæller, ikke nødvendigvis indebærer, at den falder ind under anvendelsesområdet for forordning 2016/1103, uanset de fremsatte krav [92]. På grund af de tætte forbindelser mellem området for de formueretlige forbindelse mellem ægtefæller og de tinglige rettigheder [93] bør der nemlig, navnlig i en sådan tvist, ses nærmere på anvendelsesområdet for den udelukkelse, der er fastsat i denne forordnings artikel 1, stk. 2, litra g), vedrørende spørgsmålene om »arten af tinglige rettigheder over et formuegode«.

82. Det kan først konstateres, at selv om andre forordninger behandler tinglige rettigheder som en grund til udskillelse eller udelukkelse [94], gives der ingen definition heraf [95].

83. Dernæst har Domstolen defineret de sager, der vedrører »rettigheder over fast ejendom« som omhandlet i Bruxelles Ia-forordningens artikel 24, nr. 1). Den har fastslået, at enekompetencen for retterne i den medlemsstat, hvor den faste ejendom er beliggende, ikke omfatter samtlige sager om rettigheder over fast ejendom, men kun de sager, hvori der inden for nævnte forordnings anvendelsesområde dels skal tages stilling til en fast ejendoms udstrækning og bestanddele, ejendommens ejer- og besiddelsesforhold eller eksistensen af andre tinglige rettigheder over ejendommen, dels skal sikres indehaverne af disse rettigheder beskyttelse af de beføjelser, der knytter sig til deres ret [96]. Det vigtigste kriterium er kriteriet om, at de ved loven tillagte beføjelser kan gøres gældende over for tredjemand [97].

84. Hvad endelig angår »arten af tinglige rettigheder«, der også er fastsat som udelukkelse i artikel 1, stk. 2, litra k), i forordning nr. 650/2012, har Domstolen fastslået, at denne bestemmelse omhandler *fastlæggelsen* af goder og rettigheder og indehaverens rettigheder som følge deraf [98], og at eksistensen og antallet af tinglige rettigheder i medlemsstaternes retsorden (»numerus clausus«) henhører under denne bestemmelses anvendelsesområde [99].

[92] – Jf. i samme retning P. Wautelet, »Article 1. – Champ d'application«, op.cit., punkt 130, som foreslår at tage hensyn til de forskellige forbindelser og samspil mellem den stedlige lovgivning om ejendomsrettigheder på den ene side og lovvalget for pars formueretlige forbindelser på den anden side for at måle den præcise rækkevidde af udelukkelsen i artikel 1, stk. 2, litra g), i forordning 2016/1103.

[93] – Jf. P. Wautelet, »Article 1. – Champ d'application«, op.cit., punkt 129 og 181. I punkt 129 anfører han, at »spørgsmålene om ejendom og tilpasning er centrale og strukturerer området for formueretlige forbindelser«, og i punkt 173 og 177 at samejet er genstand for regler, der udgør en vigtig del af tingsretten, hvilket dog ikke ipso facto udelukker anvendelsen af forordning 2016/1103.

[94] – Jf. Bruxelles Ia-forordningens artikel 24, nr. 1), og artikel 1, stk. 2, litra k), i forordning nr. 650/2012.

[95] – Med hensyn til vanskeligheden i visse tilfælde med at fastslå om en rettighed henhører under kategorien tinglige rettigheder, der er omhandlet i artikel 29 i forordning 2016/1103, jf. P. Wautelet, »Article 29. – Adaptation des droits réels«, i A. Bonomi og P. Wautelet, op.cit., s. 993-1023, punkt 23.

[96] – Jf. i denne retning dom af 17.5.1994, Webb (C-294/92, EU:C:1994:193, præmis 14), og dommen i sagen Komu m.fl. (præmis 26 og den deri nævnte retspraksis). Jf. ligeledes dom af 10.7.2019, Reitbauer m.fl. (C-722/17, EU:C:2019:577, præmis 45).

[97] – Jf. Schlosser-rapporten (punkt 166) samt dom af 10.1.1990, Reichert og Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, præmis 12), og af 10.7.2019, Reitbauer m.fl. (C-722/17, EU:C:2019:577, præmis 48).

[98] – Jf. dom af 12.10.2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, præmis 47). Domstolen udledte denne definition af begrundelsen for forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (COM(2009) 154 endelig), s. 5. I forslaget til Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller (COM(2016) 106 final), præciseres det vedrørende artikel 1, at »[forordningen ikke] berører […] de tinglige rettigheder vedrørende et formuegode, klassificeringen af sådanne formuegoder og rettigheder eller fastsættelsen af indehaverens særlige rettigheder som følge deraf«, punkt 5.1 (s. 7).

[99] – Jf. dom af 12.10.2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, præmis 48). Domstolen støttede sig på forklaringerne i 15. betragtning til forordning nr. 650/2012, som optræder i de samme vendinger i 24. betragtning til forordning 2016/1103.

85. Endvidere bekræfter korrelationen mellem udelukkelsen i artikel 1, stk. 2, litra g), i forordning 2016/1103 og dennes artikel 29 [100] med overskriften »Tilpasning af tinglige rettigheder«, at disse bestemmelser skal sikre medlemsstaternes autonomi på området for tinglige rettigheder, for at det ikke skal pålægges dem at anerkende ukendte rettigheder, der er gjort gældende i medfør af en udenlandsk lov.

86. Set i lyset af 24. betragtning til forordning 2016/1103 kan udelukkelsen i dens artikel 1, stk. 2, litra g), følgelig ikke finde anvendelse, når spørgsmålet f.eks. drejer sig om, hvorvidt det formuegode, der er erhvervet i forening af ægtefæller, som har særeje, er et sameje mellem dem [101]. Dette er ligeledes tilfældet med det krav, der i lighed med kravet i hovedsagen vedrører opløsningen og fordelingen af samejet, eftersom det indebærer fastlæggelsen af hver af de tidligere ægtefælles rettigheder ifølge den lov, der finder anvendelse på deres formueretlige forbindelser [102]. Endvidere kan det af denne forordnings artikel 29, der omhandler de tinglige rettigheder, der udspringer af formueforholdet mellem ægtefællerne, udledes, at *den konstatering, at disse rettigheder reguleres af andre bestemmelser end bestemmelserne i formueordningen mellem ægtefæller i snæver forstand*, er irrelevant [103]. Endelig gør den tilpasningsmekanisme, som indføres herved, det legitimt at undersøge funktionen af den påberåbte tinglige rettighed inden for formueordningen mellem ægtefæller.

87. Jeg er derfor af den opfattelse, at en sådan analyse af de tinglige rettigheder bidrager til definitionen af begrebet »formueforhold mellem ægtefæller«, således som EU-lovgiver har fastlagt det. Det betyder således, at udelukkelsen af »arten af tinglige rettigheder« skal fortolkes snævert på grundlag af kriterier, der ikke pålægger den ret, ved hvilken sagen er anlagt, et niveau for behandlingen af stævningen, der overstiger det, som efterprøvelsen af dens kompetence kræver ab initio.

88. I øvrigt er der i den foreliggende sag andre grænser vedrørende lovvalg, der ikke kan finde anvendelse på grund af tvistens genstand, men de bør efter min opfattelse påpeges, fordi de belyser den omstændighed, at visse spørgsmål, som ikke vedrører »arten af tinglige rettigheder«, alligevel henhører under den stedlige lovgivning om ejendomsrettigheder og følgelig er udelukket fra anvendelsesområdet for forordning 2016/1103.

2. Tvistens genstand og den stedlige lovgivning om ejendomsrettigheder

89. Her kan der nævnes flere begrænsninger. Patrick Wautelet har således forklaret, at de nærmere omstændigheder ved en af ægtefællernes erhvervelse af en ejendomsrettighed over et formuegode reguleres såvel af den stedlige lovgivning om ejendomsrettigheder som af den lov,

[100] – Der findes analoge bestemmelser i artikel 31 i forordning nr. 650/2012, hvis anvendelsesområde er blevet defineret af Domstolen i dom af 12.10.2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, præmis 63), som værende begrænset til de tinglige rettigheders indhold og deres modtagelse i retsordenen i den medlemsstat, hvori de gøres gældende. Denne artikel kan ikke finde anvendelse, når den tinglige ret, der er overført ved »vindikationslegatet«, er en ejendomsret, og den medlemsstat, der skal anerkende dens virkninger, kender en sådan ret (denne doms præmis 64 og 65).

[101] – Jf. P. Wautelet, »Article 1. – Champ d'application«, op.cit., punkt 174 og sag 14.

[102] – Jf. 52. betragtning til forordning 2016/1103. Jf. ligeledes P. Wautelet, »Article 1. – Champ d'application«, op.cit., punkt 176 og 177.

[103] – Jf. P. Wautelet, »Article 29. – Adaptation des droits réels«, op.cit., punkt 26. Med hensyn til det princip, at når det drejer sig om ophøret af samejet mellem ægtefæller, skal der foretages en samlet læsning af artikel 27 og 29 i forordning 2016/1103, men som skal nuanceres, hvis der ikke sondres mellem loven om formueforholdet mellem ægtefæller og ordningen med sameje efter de almindelige retsregler, jf. ligeledes S. Godechot-Patris, »Article 27«, i S. Corneloup et al., op.cit., s. 267-281, navnlig punkt 39.

der regulerer måden at erhverve godet på [104]. Han er i lighed med andre forfattere ligeledes af den opfattelse, at inddragelsen af den stedlige lovgivning om ejendomsrettigheder kunne forbeholdes de retsakter, der konkret udmønter fordelingen af goderne [105].

90. Der skal også tages et forbehold vedrørende gennemførelsen af en sådan fordeling, der indebærer registrering i et register. Registreringsformaliteterne er i henhold til artikel 1, stk. 2, litra h) [106], i forordning 2016/1103 udelukket fra dennes anvendelsesområdet.

91. Efter undersøgelsen af de forskellige faktorer til bedømmelse af anvendelsesområdet for forordning 2016/1103 lægger jeg med henblik på fortolkningen af begrebet »formueforhold mellem ægtefæller« i det væsentlige til grund, at

– enhedsprincippet med hensyn til kompetence og lovvalg er defineret og konkretiseret i denne forordning med henblik på at forenkle behandlingen af de formueretlige forbindelser mellem (tidligere) ægtefæller på grund af de særlige omstændigheder for samlivet, som disse forbindelser frembyder

– en opdeling af tvisten på grund af det sted, hvor parrets formuegoder er beliggende, er udelukket

– erhvervelsen af et formuegode i sameje mellem to ægtefæller alene, som i ægteskabet har valgt formueordningen med særeje, udspringer af ægteskabet og så meget desto mere af denne ordning

– det forhold, at de almindelige formueretlige regler kan finde anvendelse, er irrelevant, eftersom der er tale om den eneste retlige ramme, som ægtefællerne har til rådighed, hvis de har særeje, og idet formålet hermed er at regulere det formueforhold, der udspringer af ægteskabet eller dettes opløsning, eller med andre ord at indrette samejet inden for ægteskabet; med henblik på afgørelsen af tvisten tjener den i den foreliggende sag til delingen af formuen mellem ægtefællerne

– spørgsmålet om opløsning og fordeling af fast ejendom, som ejes af ægtefæller i et sameje, ikke er omfattet af udelukkelsen vedrørende »arten af tinglige rettigheder«, som har et begrænset anvendelsesområde, og at

– artikel 27, litra e), i forordning 2016/1103 fastsætter, at den lov, der finder anvendelse på formueforholdet mellem ægtefæller, regulerer »opløsning af formueforholdet mellem ægtefællerne og deling, fordeling eller afvikling af formuegoderne«.

Sagen skal derfor behandles på grundlag af artikel 27 i forordning 2016/1103, idet den udpegede lov i den foreliggende sag er den, som ægtefællerne valgte til deres ægteskabelige formueordning med særeje.

[104] – Jf. P. Wautelet, »Article 1. – Champ d'application«, op.cit., punkt 131-133.

[105] – Op.cit., punkt 179. Jf. ligeledes D. Looschelders, »Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich«, op.cit., 2024, punkt 11.

[106] – Jf. 27. og 28. betragtning til forordning 2016/1103. Endvidere har alene retterne i den medlemsstat, på hvis område fuldbyrdelsesstedet er beliggende, kompetence i sager om fuldbyrdelse af retsafgørelser. Jf. Bruxelles Ia-forordningens artikel 24, nr. 5). I dom af 26.3.1992, Reichert og Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, præmis 26 og 27), der er støttet på P. Jenards rapport om Bruxelleskonventionen (EFT 1979, C 59, s. 1), stilles der krav om en nær tilknytning til »anvendelse af tvangsmidler, udlæg i eller udsættelse af besiddelsen af løsøre eller fast ejendom med henblik på den faktiske gennemførelse af retsafgørelser eller dokumenter«.

92. Endelig er det min opfattelse, at det med denne meget omfattende tilgang er sikret, at en ret, når den får forelagt en sag, skal kunne efterprøve sin internationale kompetence uden alt for mange kriterier, der komplicerer øvelsen.

93. Jeg foreslår følgelig Domstolen, at den besvarer den forelæggende rets spørgsmål bekræftende, med det resultat, at den internationalt kompetente ret således er den, ved hvilken søgsmålet blev anlagt i Den Tjekkiske Republik.

V. Forslag til afgørelse

94. I lyset af ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen besvarer det af Nejvyšší soud (øverste domstol, Den Tjekkiske Republik) forelagte præjudicielle spørgsmål således:

»Artikel 1, stk. 1, første afsnit, og artikel 3, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EU) 2016/1103 af 24. juni 2016 om indførelse af et forstærket samarbejde på området for kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller

skal fortolkes således, at

sagen om opløsning og fordeling af en ejendom, som er erhvervet som sameje under ægteskabet af ægtefæller, der har valgt en viljesbestemt formueordning med særeje, henhører under denne forordnings anvendelsesområdet.«